Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

30 päivänä kesäkuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Euroopan unionin perusoikeuskirja — 47 artikla — Oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa — Prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaate — Vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet — Sellaisen tuomioistuinratkaisun pakkotäytäntöönpanomenettely, jolla unionin oikeuden vastaisesti kannettu vero määrätään palautettavaksi — Viranomaisten vapauttaminen tietyistä tuomioistuinmaksuista — Unionin tuomioistuimen toimivalta

Asiassa C-205/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Judecătoria Sibiu (Sibiun paikallinen tuomioistuin, Romania) on esittänyt 17.2.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 30.4.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov

vastaan

Vasile Toma ja

Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. Toader, A. Rosas, A. Prechal ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Vasile Toma, edustajanaan D. Târşia, avocat,

— Romanian hallitus, asiamiehinään R. H. Radu, R. Mangu ja M. Bejenar,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään M. García-Valdecasas Dorrego,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, F.-X. Bréchot ja D. Colas,

— Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

— Euroopan komissio, asiamiehinään L. Nicolae ja H. Krämer,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 20, 21 ja 47 artiklan sekä SEU 4 artiklan 3 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (Brașovin alueellinen verovirasto, Romania), edustajanaan Administrația Județeană a Finanțelor Publice Sibiu (Sibiun läänin veroviranomaiset, Romania) (jäljempänä veroviranomaiset) sekä Vasile Toma ja Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci (Horațiu-Vasile Cruduleci, yksityinen ulosottotoimisto) ja jossa on kyse sellaisen tuomioistuinratkaisun pakkotäytäntöönpanosta, jolla määrättiin palautettavaksi ajoneuvon ensirekisteröinnistä Romaniassa kannettu vero.

Romanian oikeus

3 Romanian perustuslain (Constituția României) 16 §:n, jonka otsikko on ”Oikeudellinen yhdenvertaisuus”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kansalaiset ovat yhdenvertaisia lain ja viranomaisten edessä, kenelläkään ei ole etuoikeuksia eikä ketään syrjitä.”

4 Moottoriajoneuvoista kannettavan ympäristöveron käyttöönottamisesta 21.4.2008 kiireellisenä annetulla hallituksen asetuksella nro 50 (Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 50/2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 327, 25.4.2008; jäljempänä asetus nro 50/2008), joka tuli voimaan 1.7.2008, otettiin käyttöön ajoneuvoluokkia M1–M3 ja N1–N3 koskeva ympäristövero (jäljempänä ympäristövero). Kyseisen veron maksuvelvollisuus syntyi muun muassa, kun moottoriajoneuvo rekisteröitiin ensimmäistä kertaa Romaniassa.

5 Tuomioistuimissa kannettavasta leimaverosta 26.6.2013 annetun hallituksen kiireellisen asetuksen nro 80 (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80 privind taxele judiciare de timbru; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 392, 29.6.2013; jäljempänä asetus nro 80/2013) 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Tuomioistuimissa vireille saatetuista kanteista ja hakemuksista sekä oikeusministeriölle ja Înalta Curte de Casație și Justițieinin (kassaatiotuomioistuin) yhteydessä toimivalle syyttäjäviranomaiselle osoitetuista hakemuksista on maksettava tässä kiireellisessä asetuksessa tarkoitettu, tuomioistuimissa kannettava leimavero.

2. Kaikkien luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden on maksettava tässä kiireellisessä asetuksessa säädetyin edellytyksin tuomioistuimissa kannettava leimavero korvauksena tuomioistuinten sekä oikeusministeriön ja Înalta Curte de Casație și Justițieinin yhteydessä toimivan syyttäjäviranomaisen suorittamista palveluista.

3. Tuomioistuimissa vireille saatetut kanteet ja hakemukset sekä oikeusministeriölle ja Înalta Curte de Casație și Justițieinin yhteydessä toimivalle syyttäjäviranomaiselle osoitetut hakemukset vapautetaan tuomioistuimissa kannettavasta leimaverosta lailla nimenomaisesti säädetyissä tapauksissa.”

6 Kyseisen asetuksen 2 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tuomioistuimissa kannettava leimavero vahvistetaan eriytetysti sen mukaan, onko [vaatimuksen] kohde arvioitavissa rahallisesti vai ei, ja poikkeuksista säädetään lailla.”

7 Kyseisen asetuksen 30 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Tuomioistuimissa kannettavasta leimaverosta vapautetaan kohteestaan riippumatta ja muutoksenhaku mukaan lukien kanteet ja hakemukset, jotka senaatti, edustajainhuone, Romanian presidentin kanslia, Romanian hallitus, Curtea Constitutională (perustuslakituomioistuin), valtionhallinnon tarkastusvirasto, lainsäädäntöneuvosto, oikeusasiamies, syyttäjälaitos ja valtiovarainministeriö ovat saattaneet lainmukaisesti vireille, sekä kanteet ja hakemukset, joita muut julkiset toimielimet, olipa niiden prosessuaalinen asema millainen tahansa, ovat saattaneet vireille silloin, kun kanteet tai hakemukset koskevat julkisia tuloja.

2. Tässä kiireellisessä asetuksessa tarkoitetulla tavalla julkisten tulojen luokkaan kuuluvat valtion talousarvioon, valtion sosiaaliturva-alan talousarvioon, paikallisviranomaisten talousarvioihin, erityisrahastojen, sairausvakuutusrahasto mukaan lukien, talousarvioihin ja valtiokonttorin talousarvioon sisältyvät tulot, ulkopuolisille annettujen luottojen takaisinmaksusta saatavat tulot sekä valtiokonttorin niistä saamat korot ja palkkiot sekä sellaisten julkisten viranomaisten, joita rahoitetaan kokonaan tai osittain valtion talousarviosta, paikallisviranomaisten talousarvioista, valtion sosiaaliturva-alan talousarviosta tai erityisrahastojen talousarvioista, talousarvioihin sisältyvät tulot sekä tapauskohtaisesti valtion sopimista tai takaamista ulkopuolisille annetuista luotoista, joiden takaisinmaksusta, koroista ja muista kustannuksista vastataan julkisilla varoilla, saatavat talousarvioon sisältyvät tulot sekä sellaisista ulkoisista rahastoista, joita ei makseta takaisin, saatavat talousarvioon sisältyvät tulot.”

8 Verotusmenettelystä 24.12.2003 annetun hallituksen asetuksen nro 92 (Ordonanța Guvernului nr. 92 privind Codul de procedură fiscală; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 941, 29.12.2003, uudelleenjulkaisu Monitorul Oficial al României, osa I, nro 513, 31.7.2007), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä verotusmenettelystä annettu asetus), 21 §:ssä, jonka otsikko on ”Verosaatavat”, säädetään seuraavaa:

”1. Verosaatavat ovat varallisuusoikeuksia, jotka lain nojalla seuraavat verotukseen liittyvistä aineellisista oikeussuhteista.

2. Niiden verosaatavien sisältö ja määrä, jotka vastaavat seuraavien seikkojen perusteella määräytyviä oikeuksia, määräytyvät edellä 1 momentissa tarkoitettujen oikeussuhteiden perusteella:

a) – – oikeus saada takaisin konsolidoituun yleiseen talousarvoon sisältyviä tuloja vastaavat verot, maksut ja muut summat, eli niin kutsutut ’pääasialliset verosaatavat’, 4 momentin mukaisesti;

b) oikeus periä tapauskohtaisesti lailla säädettyjen edellytysten mukaisesti korkoja, viivästyskorkoja tai viivästymisestä johtuvia veronkorotuksia, eli niin kutsutut ’liitännäiset verosaatavat’.

– –

4. Jos on todettu, että veroja, maksuja ja muita konsolidoituun yleiseen talousarvioon sisältyviä tuloja vastaavia summia on maksettu ilman oikeudellista perustetta, henkilöllä, joka on näissä olosuhteissa suorittanut maksun, on oikeus saada kyseinen summa palautetuksi.”

9 Verotusmenettelystä annetun lain 229 §:ssä, jonka otsikko on ”Veroviranomaisten vapauttaminen veroista”, säädetään seuraavaa:

”Veroviranomaiset on vapautettu hakemuksia, kanteita ja kaikkia muita verosaatavien hallinnoimiseksi vireille saattamiaan toimenpiteitä koskevista veroista, maksuista, palkkioista tai vakuuksista, lukuun ottamatta toimenpiteitä, jotka liittyvät verotusta koskevan hallintotoimen tiedoksiantamiseen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

10 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Vasile Toma maksoi asetuksen nro 50/2008 perusteella moottoriajoneuvoista kannettavana ympäristöverona 4 121 Romanian leuta (RON) (noin 900 euroa) rekisteröidessään Romaniassa toisessa jäsenvaltiossa aikaisemmin rekisteröidyn ajoneuvon. Tribunalul Sibiu (Sibiun alueellinen tuomioistuin, Romania) velvoitti 16.10.2012 antamallaan ratkaisulla Administrația Finanțelor Publice Avrigin (Avrigin verohallinto, Romania) ja Administrația Fondului pentru Mediun (ympäristörahastoviranomainen, Romania) palauttamaan kyseisen summan Tomalle laillisine korkoineen ja korvaamaan tämän oikeudenkäyntikulut.

11 Mainitusta ratkaisusta tuli lopullinen 22.10.2013 sen jälkeen, kun Curtea de Apel Alba Iulia (Alba Iulian ylemmän asteen tuomioistuin, Romania) oli hylännyt Serviciul Fiscal Orășenesc Avrigin (Avrigin kaupungin verovirasto, Romania), joka on Avrigin verohallinnon seuraaja, tekemän valituksen.

12 Sen jälkeen kun Toma oli pannut Avrigin kaupungin verovirastoa ja ympäristörahastoviranomaista vastaan vireille pakkotäytäntöönpanoa koskevan hakemuksen, Judecătoria Sibiu (Sibiun paikallinen tuomioistuin, Romania) määräsi 24.3.2014, että Tribunalul Sibiun 16.10.2012 antamalla ratkaisulla vahvistettu velvoite oli pakkotäytäntöön pantava kyseiselle täytäntöönpanon kohteena olevalle määrälle suoritettavine laillisine korkoineen, jotka laskettaisiin 22.3.2012 lähtien aina siihen saakka, kunnes Tomalle maksettavat summat olisi tosiasiallisesti palautettu.

13 Yksityinen ulosottotoimisto Horațiu-Vasile Cruduleci vahvisti 10.4.2014 antamallaan määräyksellä pakkotäytäntöönpanosta perittävien maksujen määräksi 765 RON (noin 170 euroa).

14 Verohallinto vastusti kyseistä pakkotäytäntöönpanoa ja vaati myös, että jo toteutetut täytäntöönpanotoimenpiteet kumotaan, että pakkotäytäntöönpanomenettely keskeytetään ja ettei sen tarvitsisi maksaa tuomioistuimissa kannettavaa leimaveroa tekemästään vastustamishakemuksesta tai asettaa vakuutta kyseisen täytäntöönpanomenettelyn keskeyttämiseen liittyvästä hakemuksesta.

15 Verohallinto on ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa väittänyt, että Tomalla oli voimassa olevan kansallisen lainsäädännön mukaan velvollisuus etukäteen tehdä perusteettomasti maksamansa veron palauttamista koskeva hakemus velallisena olevalle verohallinnolle ja että kyseinen hakemus oli käsiteltävä 45 päivän kuluessa. Jos kyseistä veroa ei varojen puutteen vuoksi palautettaisi, määräaika, jonka kuluessa toimivaltaisten viranomaisten oli toteutettava maksuvelvollisuutensa täytäntöönpanoon liittyvät toimenpiteet, pidentyi kuudella kuukaudella. Tomalla on sen mukaan oikeus saattaa täytäntöönpanoasia vireille toimivaltaisissa tuomioistuimissa vasta sitten, kun asiaa ei ole käsitelty näissä määräajoissa.

16 Koska olemassa on vaara, että kyseisestä palauttamisesta päätetään menettelyssä, joka verohallinnon mukaan on sekin lainvastainen sen vuoksi, että olemassa on erityissäännöksiä, joissa säädetään perusteettomasti kannettujen verojen viidelle vuodelle porrastetusta palauttamismenettelystä ja joiden mukaan pakkotäytäntöönpano on mainittuna aikana keskeytettävä suoraan lain nojalla, kyseinen verohallinto on hakenut aloitetun täytäntöönpanomenettelyn keskeyttämistä.

17 Toma katsoo, että hakemus, jolla vastustetaan määrättyä pakkotäytäntöönpanoa, on hylättävä ja että verohallinnon on joka tapauksessa maksettava pakkotäytäntöönpanon vastustamishakemukseensa liittyvä leimavero ja asetettava vakuus pakkotäytäntöönpanon keskeyttämishakemuksestaan. Asianomainen lainsäädäntö ei Toman mukaan ole yhteensopiva unionin oikeuden kanssa, koska sillä syrjitään yksityisoikeudellisia oikeussubjekteja, joilla on velvollisuus maksaa nämä tuomioistuinmaksut, sellaisiin julkisoikeudellisiin oikeushenkilöihin nähden, jotka kyseisen verohallinnon tavoin ovat niistä vapautettuja.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, joka katsoo, että yksityisoikeudellisia oikeussubjekteja kohdellaan todellakin eri tavoin kuin julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä niiltä osin kuin kyse on julkisia tuloja koskevissa pakkotäytäntöönpanomenettelyissä maksettavista tietyistä tuomioistuinmaksuista, pohtii tämän erilaisen kohtelun yhteensoveltuvuutta unionin oikeuden kanssa, koska sen mukaan viimeksi mainittujen henkilöiden, kun niitä verrataan ensin mainittuihin, on helpompi saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimissa.

19 Tässä tilanteessa Judecătoria Sibiu on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voidaanko SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja – – perusoikeuskirjan 20, 21 ja 47 artiklaa tulkita siten, että ne ovat esteenä Romanian perustuslain 16 §:n ja [asetuksen nro 80/2013] 30 §:n kaltaisille säännöksille, joilla taataan yhdenvertaisuus lain edessä vain sellaisten kansalaisten, jotka ovat luonnollisia henkilöitä, kesken mutta ei näiden ja julkisoikeudellisten oikeushenkilöiden kesken ja joilla julkisoikeudelliset oikeushenkilöt vapautetaan a priori maksamasta leimaveroa ja asettamasta vakuutta saadakseen asiansa käsitellyksi tuomioistuimissa, vaikka luonnollisten henkilöiden oikeudelle saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimissa on asetettu edellytykseksi leimaveron maksaminen ja vakuuden asettaminen?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Unionin tuomioistuimen toimivalta

20 Romanian, Espanjan, Ranskan ja Puolan hallitukset väittävät, ettei unionin tuomioistuin ole toimivaltainen vastaamaan esitettyyn kysymykseen siitä syystä, ettei pääasian taustalla olevassa asiassa kyseessä oleva oikeudellinen tilanne kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan. Espanjan hallitus muistuttaa lisäksi, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtäviin kuuluu ilmoittaa, mikä yhteys tulkittaviksi pyydettyjen unionin oikeuden säännösten ja pääasiassa kyseessä olevan tilanteen välillä on.

21 Tältä osin on syytä todeta, että esitetty kysymys koskee SEU 4 artiklan 3 kohtaa, jossa vahvistetaan vilpittömän yhteistyön periaate ja jonka mukaan jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla voidaan varmistaa perussopimuksista tai Euroopan unionin toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen (tuomio 12.4.2011, DHL Express France, C-235/09, EU:C:2011:238, 58 kohta ja lausunto 2/13, 18.12.2014, EU:C:2014:2454, 173 kohta), sekä useita perusoikeuskirjan määräyksiä.

22 Perusoikeuskirjan määräysten osalta on syytä muistuttaa, että unionin tuomioistuin voi SEUT 267 artiklaan perustuvaa ennakkoratkaisupyyntöä käsitellessään tulkita unionin oikeutta ainoastaan sille annetun toimivallan rajoissa (tuomio 27.3.2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 Perusoikeuskirjan soveltamisala on jäsenvaltioiden toimenpiteiden osalta määritelty perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan perusoikeuskirjan määräykset koskevat jäsenvaltioita silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta, ja kyseisellä määräyksellä vahvistetaan unionin tuomioistuimen

vakiintunut oikeuskäytäntö, jonka mukaan unionin oikeusjärjestyksessä taatut perusoikeudet on tarkoitettu sovellettaviksi kaikkiin unionin oikeudessa säänneltyihin tilanteisiin mutta ei muihin tilanteisiin (tuomio 27.3.2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, 28 ja 29 kohta ja tuomio 6.10.2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, 25 ja 26 kohta).

24 Näin siis silloin, kun oikeudellinen tilanne ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan, unionin tuomioistuin ei ole toimivaltainen arvioimaan tilannetta, eivätkä perusoikeuskirjan määräykset, joihin mahdollisesti tukeudutaan, sellaisinaan voi perustaa kyseistä toimivaltaa (ks. tuomio 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, 22 kohta; tuomio 27.3.2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 6.10.2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, 27 kohta).

25 Näin ollen on tutkittava, kuuluuko pääasian taustalla oleva oikeudellinen tilanne unionin oikeuden soveltamisalaan.

26 Kansallisen tuomioistuimen tältä osin antamien tietojen mukaan pääasian kohteena on sellaisen tuomioistuinratkaisun pakkotäytäntöönpano, joka koskee moottoriajoneuvoista kannettavan ympäristöveron palauttamista tilanteessa, jossa viranomaiset kantoivat perusteettomasti kyseisen veron Tomalle kuuluvan ja aikaisemmin toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidyn ajoneuvon ensirekisteröinnistä Romaniassa.

27 Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että unionin tuomioistuin on 7.4.2011 antamassaan tuomiossa Tatu (C-402/09, EU:C:2011:219) ja 7.7.2011 antamassaan tuomiossa Nisipeanu (C-263/10, ei julkaistu, EU:C:2011:466) todennut, että asetuksen nro 50/2008 perusteella moottoriajoneuvoista kannettavan ympäristöveron kaltainen vero on kaikissa muodoissaan yhteensoveltumaton SEUT 110 artiklan kanssa.

28 Näin on siis syytä katsoa, että koska pääasiassa on kyse SEUT 110 artiklan vastaisesti kannetun veron palauttamisesta ja koska jäsenvaltioilla on vilpittömän yhteistyön periaatteeseen nojautuva velvollisuus palauttaa tällainen vero korkoineen ja näin samalla varmistaa yksityisten palautuksensaantioikeuden tehokas suojelu (ks. analogisesti tuomio 27.6.2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, 35 ja 36 kohta ja tuomio 12.12.2013, Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation, C-362/12, EU:C:2013:834, 31 kohta), pääasiassa kyseessä oleva oikeudellinen tilanne liittyy unionin oikeuden soveltamiseen ja kuuluu sen soveltamisalaan.

29 Näin ollen on todettava, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen vastaamaan esitettyyn kysymykseen.

Asiakysymys

30 Aluksi on muistutettava, että kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (tuomio 17.12.2015, Viamar, C-402/14, EU:C:2015:830, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Tässä yhteydessä on syytä todeta, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jossa on vireillä unionin oikeuden vastaisesti kannetun veron palauttamiseen liittyvän tuomioistuinratkaisun pakkotäytäntöönpanomenettely, ei ole varma siitä, soveltuvatko asetuksen nro 80/2013 30 § ja verotusmenettelylain 229 §, joilla kyseisen tuomioistuimen mukaan ilmaistaan konkreettisesti Romanian perustuslain 16 §:ssä vahvistettu yhdenvertaisuusperiaate ja joilla viranomaiset vapautetaan

maksamasta tuomioistuimissa kannettavaa leimaveroa ja asettamasta vakuutta esittämistään hakemuksista, kun taas kyseistä vapautusta ei lähtökohtaisesti sovelleta luonnollisten henkilöiden esittämiin hakemuksiin, yhteen kyseisen oikeuden kanssa.

32 Tässä yhteydessä on ensinnäkin syytä muistuttaa, että oikeus saada takaisin sellaiset verot, jotka jäsenvaltio on kantanut unionin oikeuden vastaisesti, seuraa niistä oikeuksista, joita yksityisille on annettu tällaiset verot kieltävillä unionin oikeussäännöillä, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on näitä tulkinnut, ja täydentää kyseisiä oikeuksia. Jäsenvaltiolla on siten lähtökohtaisesti velvollisuus palauttaa unionin oikeuden vastaisesti kannetut verot korkoineen (ks. vastaavasti tuomio 14.4.2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, 45 kohta ja tuomio 6.10.2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, 24 ja 25 kohta).

33 Koska unioni ei ole antanut perusteettomasti kannettujen kansallisten verojen palauttamista koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion asiana on menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen nojalla määrittää toimivaltaiset tuomioistuimet ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat verovelvollisten oikeudet (ks. mm. tuomio 6.10.2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, eivät kuitenkaan saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia oikeussuojakeinoja (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (ks. mm. tuomio 6.10.2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Perusoikeuskirjan 20, 21 ja 47 artiklasta, joihin kansallinen tuomioistuin kysymyksessään viittaa, on toiseksi todettava, että näillä määräyksillä vahvistetaan periaate, jonka mukaan kaikki ovat yhdenvertaisia lain edessä, ja syrjintäkiellon sekä tehokkaan oikeussuojan periaatteet.

36 Unionin tuomioistuin on jo täsmentänyt, että perusoikeuskirjan 47 artikla, joka on osa tehokkaan oikeussuojan periaatetta, sisältää asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteen eli menettelyllisen yhdenvertaisuuden periaatteen (ks. vastaavasti tuomio 17.7.2014, Sánchez Morcillo ja Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, 48 kohta). Koska viimeksi mainittu periaate on nimenomainen ilmaus perusoikeuskirjan 20 artiklassa määrätystä yleisestä periaatteesta, jonka mukaan kaikki ovat yhdenvertaisia lain edessä, ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella olevia, tämän tuomion 31 kohdassa esitettyjä ongelmia on tutkittava erityisesti mainitun 47 artiklan kannalta katsoen.

37 Mainittu tuomioistuin ei esitä niitä syitä, jotka ovat saaneet sen pohtimaan, miksi juuri perusoikeuskirjan 21 artiklaa olisi tulkittava erillään sen 20 artiklasta, eikä sitä yhteyttä, jonka se katsoo olevan olemassa mainitun 21 artiklan ja pääasiassa sovellettavan kansallisen lainsäädännön välillä, joten se ei näin mahdollista niiden syiden ymmärtämistä, joiden vuoksi se epäilee, ettei pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö sovellu yhteen mainitun 21 artiklan kanssa.

38 Kun nämä alustavat näkökohdat otetaan huomioon, esitetty kysymys on syytä ymmärtää siten, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko perusoikeuskirjan 47 artiklaa sekä vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle lainsäädännölle, jolla julkisoikeudelliset oikeushenkilöt vapautetaan tuomioistuimissa kannettavasta leimaverosta, kun ne vastustavat unionin oikeuden vastaisesti kannetun veron palauttamista koskevan tuomioistuinratkaisun pakkotäytäntöönpanoa, ja jolla nämä vapautetaan velvollisuudesta asettaa tällaisen pakkotäytäntöönpanon keskeyttämishakemusta jättäessään vakuus, kun taas luonnollisten henkilöiden tai yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden näissä menettelyissä esittämistä hakemuksista peritään lähtökohtaisesti edelleen tällaiset tuomioistuinmaksut.

39 Koska ennakkoratkaisukysymys koskee erityisesti tehokkaan oikeussuojan periaatetta, sillä se liittyy kansalliseen lainsäädäntöön, jossa säädetään, että määrätyt henkilöryhmät on vapautettu tietyistä tuomioistuinmaksuista, ensiksi on tutkittava, soveltuuko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö yhteen perusoikeuskirjan 47 artiklan, jolla oikeus kyseiseen suojaan vahvistetaan, kanssa (ks. vastaavasti tuomio 22.12.2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, 29 kohta).

40 Perusoikeuskirjan 47 artiklaa koskevista selityksistä, jotka on SEU 6 artiklan 1 kohdan kolmannen kohdan ja perusoikeuskirjan 52 artiklan 7 kohdan mukaisesti otettava huomioon kyseistä 47 artiklaa tulkittaessa, ilmenee tässä suhteessa, että 47 artiklan ensimmäinen ja toinen kohta vastaavat Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 1 kappaletta ja 13 artiklaa.

41 Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa täsmennetään, että siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Näiden taattujen oikeuksien merkitystä ja ulottuvuutta ei kyseisen määräyksen selityksen mukaan määritellä ainoastaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen sanamuodossa vaan myös muun muassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä, jonka valossa perusoikeuskirjan 47 artiklaa on näin ollen tulkittava (ks. vastaavasti tuomio 22.12.2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, 35 ja 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Unionin tuomioistuin on jo todennut perusoikeuskirjan 47 artiklan sisällöstä, että siihen sisältyvä tehokkaan oikeussuojan periaate muodostuu eri osatekijöistä, joihin kuuluvat muun muassa asianosaisten prosessuaalinen yhdenvertaisuus ja oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimissa (ks. vastaavasti tuomio 6.11.2012, Otis ym., C-199/11, EU:C:2012:684, 48 kohta).

43 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on jo todennut oikeudesta saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimissa, että tämä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa tarkoitettu oikeus olisi pelkkä illuusio, jos sopimusvaltion oikeusjärjestyksessä sallittaisiin, että lopullinen ja velvoittava tuomioistuinratkaisu jää tehottomaksi jonkin asianosaisen vahingoksi, joten ratkaisun täytäntöönpanon on näin katsottava olevan mainitussa 6 artiklassa tarkoitetun ”oikeudenkäynnin” kiinteä osa (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 7.5.2002, Bourdov v. Venäjä, CE:ECHR:2002:0507JUD005949800, 34 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 6.9.2005, Săcăleanu v. Romania, CE:ECHR:2005:0906JUD007397001, 55 kohta).

44 Näin ollen unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöistä ilmenee silti, ettei oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa ole ehdoton ja että siihen voi kohdistua sellaisia – myös tuomioistuinmaksuihin liittyviä – oikeasuhteisia rajoituksia, joilla pyritään hyväksyttävään päämäärään ja joilla ei puututa tämän oikeuden olennaiseen sisältöön (ks. vastaavasti tuomio 22.12.2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, 45, 52 ja 60 kohta; tuomio 6.10.2015, Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, 72 ja 79 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 8.6.2006, V. M. v. Bulgaria, CE:ECHR:2006:0608JUD004572399, 41 ja 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Käsiteltävässä asiassa on syytä todeta, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esitä sellaisia seikkoja, joiden nojalla olisi mahdollista katsoa, että Toman oikeutta saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa olisi vaikeutettu pääasiassa suhteettomasti velvollisuudella maksaa liian suuria tuomioistuinmaksuja joko menettelyssä, jossa asianomaiselle myönnettiin tuomioistuinratkaisulla oikeus saada unionin oikeuden vastaisesti kannettu vero palautetuksi, tai kyseisen ratkaisun pakkotäytäntöönpanomenettelyssä taikka siitä syystä, että häneltä olisi perusteettomasti evätty oikeusapu.

46 Näin ollen on syytä tutkia, vastaako pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö, jolla kansallisen tuomioistuimen mukaan luodaan epätasapaino julkisoikeudellisten oikeushenkilöiden ja luonnollisten henkilöiden ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden välille pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa menettelyssä, vaikkei sillä estetäkään suhteettomasti viimeksi mainittujen henkilöiden oikeutta saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa, perusoikeuskirjan 47 artiklassa asetettuja vaatimuksia.

47 Tältä osin on syytä muistuttaa, että asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaate on oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin käsitteen välitön seuraus ja se merkitsee velvollisuutta tarjota kullekin asianosaiselle kohtuullinen mahdollisuus esittää asiansa sellaisten edellytysten vallitessa, jotka eivät saata tätä vastapuoltaan selvästi epäedullisempaan asemaan, ja epätasapainosta aiheutuvan vahingon toteen näyttäminen kuuluu lähtökohtaisesti sille, jolle vahinko on aiheutunut (ks. vastaavasti tuomio 6.11.2012, Otis ym., C-199/11, EU:C:2012:684, 71 ja 72 kohta ja tuomio 17.7.2014, Sánchez Morcillo ja Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, 49 kohta).

48 On totta, että lainsäädännöllä, jolla julkisoikeudelliset oikeushenkilöt vapautetaan maksamasta tiettyjä tuomioistuinmaksuja mutta jonka mukaan tällaista vapautusta ei a priori sovelleta luonnollisiin henkilöihin, aiheutetaan se, että näitä henkilöitä kohdellaan eri tavoin heidän pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa menettelyssä esittämiensä hakemusten prosessuaalisen käsittelyn osalta. Koska näin on, tämän tuomion 47 kohdassa mieliin palautetun oikeuskäytännön mukaisesti on vielä tarkistettava, asetetaanko Toman kaltainen henkilö mainitulla lainsäädännöllä vastapuoltaan huonompaan asemaan niiden oikeuksien tuomioistuinsuojan osalta, joihin hän unionin oikeuden nojalla perustellusti vetoaa, ja vaarannetaanko sillä näin tällaisen menettelyn oikeudenmukaisuus.

49 Tässä yhteydessä on ensinnäkin syytä todeta, että tuomioistuinmaksuilla edistetään lähtökohtaisesti tuomioistuinjärjestelmän toimivuutta, koska kyseisillä maksuilla rahoitetaan osaltaan jäsenvaltioiden tuomioistuintoimintaa (tuomio 6.10.2015, Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, 73 kohta). Kuten asetuksen nro 80/2013 1 artiklan 2 kohdasta ilmenee ja kuten Romanian hallitus on kirjallisissa huomautuksissaan vahvistanut, kyseisen asetuksen 30 §:llä käyttöön otetun vapautuksen kohteena olevalla, tuomioistuimissa kannettavalla leimaverolla pyritään juuri tähän tavoitteeseen, koska sillä osallistutaan tuomioistuinten tarjoamien palvelujen rahoittamiseen.

50 Kyseinen tavoite huomioiden on Romanian, Espanjan ja Puolan hallitusten sekä Euroopan komission tavoin todettava, että julkisoikeudellisiin oikeushenkilöihin pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa menettelyissä sovellettavalla vapautuksella tuomioistuimessa kannettavasta leimaverosta ei sellaisenaan anneta näille oikeushenkilöille prosessuaalista etua, koska – kuten Romanian hallitus on esittänyt – mainitut henkilöt maksavat kyseisen leimaveron konsolidoidusta kansallisesta talousarviosta, josta myös tuomioistuinten tarjoamat palvelut rahoitetaan.

51 Toiseksi verotusmenettelylain 229 §:n kaltaisesta säännöksestä, jolla hakemus, jolla vaaditaan verosaatavien pakkotäytäntöönpanon keskeyttämistä, vapautetaan vaadittavan vakuuden asettamisesta, on todettava, että tällainen vakuus on Romanian hallituksen mukaan tae pakkotäytäntöönpanomenettelyn vireille panneelle velkojalle, koska vaarana on, että kyseinen menettely keskeytetään sellaisen velallisen hakemuksesta, joka ei keskeyttämisen jälkeen kykene maksamaan velkaansa maksukyvyttömyytensä vuoksi tai siitä syystä, että se on asetettu konkurssiin.

52 Tämän tuomion 32 kohdasta ilmenee, että jäsenvaltioilla on unionin oikeuteen perustuva velvollisuus palauttaa unionin oikeuden vastaisesti kannetut verot korkoineen. Näin ei voida sallia, että pääasian kaltaisessa asiassa velallisena oleva jäsenvaltio voisi vedota varojen riittämättömyyteen perustellakseen sellaisen tuomioistuinratkaisun täytäntöönpanon mahdottomuutta, jolla todetaan yksityisen oikeus saada unionin oikeuden vastaisesti kannetut verot palautetuiksi korkoineen.

53 Koska vakuuden kattama riski ei voi toteutua pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa menettelyssä, verotusmenettelylain 229 §:ssä tarkoitetulla vapautuksella ei näin ollen voida heikentää Toman kaltaisen henkilön asemaa suhteessa hänen vastapuolensa asemaan.

54 On siis katsottava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella lainsäädännöllä, jolla rajoitutaan vapauttamaan a priori julkisoikeudelliset oikeushenkilöt unionin oikeuden vastaisesti kannettujen verojen palauttamista koskevien tuomioistuinratkaisun pakkotäytäntöönpanosta aiheutuvista tietyistä tuomioistuinmaksuista ja jonka mukaan luonnollisten henkilöiden ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden on tällaisissa menettelyissä lähtökohtaisesti maksettava mainitut maksut, ei aseteta viimeksi mainittuja vastapuoliaan selvästi epäedullisempaan tilanteeseen eikä sillä näin kyseenalaisteta kyseisen menettelyn oikeudenmukaisuutta.

55 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta koskeva oikeuskäytäntö tukee perusoikeuskirjan 47 artiklan tällaista tulkintaa. Pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön kaltainen lainsäädäntö on nimittäin erotettava siitä lainsäädännöstä, jonka Euroopan ihmisoikeustuomioistuin 6.4.2006 antamassaan tuomiossa Stankiewicz v. Puola (CE:ECHR:2006:0406JUD004691799) katsoi olevan yhteensoveltumaton Euroopan ihmisoikeussopimuksen mainitun 6 artiklan 1 kappaleessa asetettujen vaatimusten kanssa.

56 Mainitussa asiassa kyseessä olleella lainsäädännöllä ei ainoastaan vapautettu syyttäjäviranomaisia tuomioistuinmaksuista, mikä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan saattoi olla perusteltavissa yleisen järjestyksen suojelulla, vaan sen vaikutuksesta asian voittanut yksityinen asianosainen myös velvoitettiin vastaamaan kaikista tuomioistuinmaksuista ja se asetettiin näin perusteettomasti vastapuoltaan epäedullisempaan tilanteeseen (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 6.4.2006, Stankiewicz v. Puola, CE:ECHR:2006:0406JUD004691799, 68 ja 69 kohta). Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta lainsäädännöstä ei aiheudu tällaista vaikutusta.

57 Vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden noudattamisesta on toiseksi huomautettava, ettei mikään unionin tuomioistuimen käytettävissä olevassa asiakirja-aineistossa oleva seikka mahdollista päätelmää, jonka mukaan pääasiassa kyseessä olevaa lainsäädäntöä sovellettaisiin unionin oikeuden rikkomiseen perustuvissa oikeusriidoissa eri tavoin kuin kansallisen oikeuden rikkomiseen perustuvissa samankaltaisissa oikeusriidoissa ja sillä näin loukattaisiin vastaavuusperiaatetta (ks. vastaavuusperiaatteen sisällöstä tuomio 12.2.2015, Surgicare, C-662/13, EU:C:2015:89, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 6.10.2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, 32 kohta).

58 Sama koskee tehokkuusperiaatetta, koska pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö sinänsä ei näytä vaikuttavan siten, että sillä tehtäisiin näiden oikeuksien käyttämisestä käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa sen vuoksi, ettei sillä vapauteta unionin oikeusjärjestykseen oikeutensa perustavia yksityisiä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisista maksuista julkisiin tuloihin liittyvissä pakkotäytäntöönpanomenettelyissä.

59 Kaikesta edellä lausutusta seuraa, että perusoikeuskirjan 47 artiklaa sekä vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle lainsäädännölle, jolla julkisoikeudelliset oikeushenkilöt vapautetaan tuomioistuimessa kannettavista leimaveroista, kun ne vastustavat unionin oikeuden vastaisesti kannettujen verojen palauttamista koskevan tuomioistuinratkaisun pakkotäytäntöönpanoa, ja jolla ne vapautetaan vakuuden asettamisvelvollisuudesta, kun ne panevat vireille tällaisen pakkotäytäntöönpanomenettelyn keskeyttämistä koskevan hakemuksen, kun taas luonnollisten henkilöiden ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden näissä menettelyissä esittämistä hakemuksista peritään lähtökohtaisesti edelleen tällaiset tuomioistuinmaksut.

Oikeudenkäyntikulut

60 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa sekä vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle lainsäädännölle, jolla julkisoikeudelliset oikeushenkilöt vapautetaan tuomioistuimissa kannettavista leimaveroista, kun ne vastustavat unionin oikeuden vastaisesti kannettujen verojen palauttamista koskevan tuomioistuinratkaisun pakkotäytäntöönpanoa, ja jolla nämä vapautetaan velvollisuudesta asettaa tällaisen pakkotäytäntöönpanon keskeyttämishakemusta jättäessään vakuus, kun taas luonnollisten henkilöiden tai yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden näissä menettelyissä esittämistä hakemuksista peritään lähtökohtaisesti edelleen tällaiset tuomioistuinmaksut.

Allekirjoitukset